

Belényesi Pál

Of Counsel

Dentons Részvénytársaság Ügyvédi Iroda

Policy director

Central European Lawyers Initiative

A DIGITÁLIS SZOLGÁLTATÁSOKRÓL SZÓLÓ RENDELET ÉS A
TÖMEGTÁJÉKOZTATÁS SZABADSÁGÁRÓL SZÓLÓ RENDELET: SZÉLESEDŐ
TÁRGYKÖR, NÖVEKVŐ MÉLYSÉG – AZ EURÓPAI MÉDIAKÖRNYEZET
ÚJDONSÜLT SZABÁLYOZÁSA

Debreceni Jogi Műhely, 2025. évi (XXII. évfolyam) 1-2. szám (2025. szeptember 12.)

DOI 10.24169/DJM/2025/1-2/1

Absztrakt: A digitális szolgáltatások, az egységes digitális belső piac és az európai médiaszabályozás kereskedelmi szempontból közel sem konfliktusmentes, szabályozástani oldalról könnyen támadható, aktuálpolitikai megközelítésből pedig akár nemzeti választásokat eldöntő területek. A médiaszolgáltatások piaca ugyanakkor sokszereplős és klasszikus piaci hiányosságokat megjelenítő, folyamatosan változó gazdasági szektornak számít, ahol gyakran az alapjogi kérdések torzítják a gazdasági megfontolásokat.

Az utóbbi évek felgyorsult technológiai fejlődése egy fegyelmezetten követő, de egyben gyorsan reagáló média és digitális szolgáltatási szabályozási keretrendszer jelenített meg az Európai Unióban és tagállamaiban. A digitális szolgáltatásokról szóló rendelet (DSA) és a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló rendelet (EMFA) ezt jelenítik meg: együtt, egymásra utaltan. Sokat vitatott tartalmuk ellenére, a jogszabályok mediaközpontú megközelítésű elemzése még nem történt meg. Jelen tanulmány ezt a hiástust igyekszik pótolni: azt elemezzük, hogy a rendeletek hogyan kapcsolódnak egymáshoz.

Kulcsszavak: Európai Unió, tömegtájékoztatás, médiaszabályozás, digitális szolgáltatások, médiaszakszínűség

The Digital Services Act and the European Media Freedom Act: widening scope, increasing depth - the changing European media in a changing European Union

Abstract: Digital services, the European digital single market and European media regulation are far from being conflict-free from an economic point of view, easily contested from a regulatory angle and are even considered areas that could decide national elections from a political point of view. At the same time, the media (content) market is a multi-faceted economic sector with identifiable and conventional market failures, is constantly changing and matters of fundamental rights often distort perhaps straightforward economic considerations.

Accelerated technological developments in recent years have incentivised a regulatory framework in the EU and its Member States that is both disciplined and responsive. The EU's Digital Services Act (DSA) and the European Media Freedom Act (EMFA) represent this: together, depending on and referring to each other. Despite their obvious similarities, an analysis of these legislation from a media-centric approach has not yet been undertaken. The present study aims to fill this gap: we analyse how the regulations are interlinked.

Keywords: European Union, media freedom, media regulation, media diversity

Das Gesetz über digitale Dienste und das Europäisches Medienfreiheitsgesetz: mehr Reichweite, mehr Tiefe - die europäischen Medien in einer sich wandelnden Europäischen Union

Abstrakt: Digitale Dienste, der europäische digitale Binnenmarkt und die europäische Medienregulierung sind aus wirtschaftlicher Sicht alles andere als konfliktfrei, aus regulatorischer Sicht leicht anfechtbar und werden sogar als Bereiche betrachtet, die aus politischer Sicht nationale Wahlen entscheiden könnten. Gleichzeitig ist der Markt für Medien(inhalte) ein facettenreicher Wirtschaftssektor mit erkennbaren und herkömmlichen Marktversagen, der sich ständig verändert und bei dem Fragen der Grundrechte oft die vielleicht einfachsten wirtschaftlichen Überlegungen verzerren.

Die beschleunigten technologischen Entwicklungen der letzten Jahre haben in der EU und ihren Mitgliedstaaten zu einem disziplinierten und reaktionsschnellen Rechtsrahmen geführt. Die Gesetz über digitale Dienste (DSA) und der Europäischen Medienfreiheitsgesetz (EMFA) stellen dies dar: gemeinsam,

voneinander abhängig und aufeinander verweisend. Trotz ihrer offensichtlichen Ähnlichkeiten wurden diese Rechtsvorschriften bisher noch nicht aus einem medienspezifischen Blickwinkel analysiert. Die vorliegende Studie soll diese Lücke schließen: Wir analysieren, wie die Regelungen miteinander verknüpft sind.

Schlagnworte: Europäische Union, Medienfreiheit, Medienregulierung, Medienvielfalt

Bevezetés

Az Európai Unió (EU) nyitottsága a médiapolitika és annak felügyelet alá vonása felé már a nyolcvanas évek eleje óta észrevehető: az érdeklődés mögött elsősorban a belső piac erősítése és az európai médiacégek nemzetközi piacon való pozícionálása állt (Schlag, 2023), Holtz-Bacha (2023), Holtz-Bacha (2024) Koltay *et al.* (2024). A központi szabályozásra való fokozott kedv ellenére a médiaszabályozás területén hosszú ideig csak az 1989-ben elfogadott, a „Határok Nélküli Televíziózásról” („TWF”) szóló irányelvⁱ - és annak a nemzeti letükröződései – testesítették meg a kötelező erejű uniós normahalmazt. A kétezres évek elejétől azonban az uniós jogalkotók hozzáállása megváltozott, és a filmek és televízió fókuszú joganyag helyett egyre több, uniós szinten megfogalmazott szabályrendszer kezdett el foglalkozni a médiasokszínűséggel, -szabadsággal, és -tartalommal. Egyrészt, felgyorsult a hírközlési, az informatikai és a médiaágazatok közti konvergencia és ezt a felügyeleti rendszernek is kezelni kellett. A folyamat során egységesebb infokommunikációs és médiatér alakult ki, amelyben a platformszolgáltatók és a közösségi média meghatározóbb szerephez jutott. Ezzel párhuzamosan a médiarendszerek kiléptek a nemzeti keretek közül, és domináns globális szereplők által meghatározottakká váltak. Végül, felgyorsult az európai uniós intézmények egyre szélesebb kompetenciákat hatáskörükbe vonó folyamata is. Ennek köszönhetően, ezek az EU-s intézmények ma már az élet egyre több területén, egyre nagyobb terjedelmű és részletesebb technikai szabályanyagot bocsátanak ki.

A TWF irányelvet 2005-ben felülvizsgálták, és helyébe audiovizuális szolgáltatásokról szóló („AVMS”) irányelvⁱⁱ lépett. Ezt érdemben 2018-ban módosítottákⁱⁱⁱ, majd a jogalkotók 2022-ben elfogadták a Digitális szolgáltatásokról („DSA”) ^{iv} szóló rendeletet. A médiaszabályozás újabb

mérföldköve, a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló rendelet, az angol rövidítése után csak „EMFA”-ként (Koltay *et al.*, 2024), Gamito (2023), Grandinetti (2024), Longo (2025)^v emlegetett jogi aktus is e kettős gyökerű folyamat utolsó állomásaként értékelhető. A tömegtájékoztatás szabadságának szabályozása szempontjából első rendeleti szintű, audiovizuális és sajtótermékekre is vonatkozó jogszabály 2025. augusztus nyolcadikától alkalmazandó. Ugyan a DSA és az EMFA eltérő szabályozotti köröket céloznak és hasonló, de helyenként egyértelműen eltérő fogalomrendszert használnak, az utóbbi évek szabályozási trendjeit tekintve – online és offline médiakonvergencia, hirdetési piacok átalakulása, manifeszt fogyasztói magatartás platformizálódása, telekommunikációs és médiapiacok online konvergenciája – egyértelműen kijelenthető, hogy közös töről fakadnak, összefüggéseik és fogalomrendszerük (Tóth, 2022) közös áttekintése és értékelése időszerű.

1. Az EMFA és a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet kapcsolódási pontjainak vizsgálata

Az elmúlt húsz év röviden felvázolt média- és információs technológiai keretszabályozási közegének a fejlődése fényében elmondható, hogy a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló rendelet (a továbbiakban: EMFA) közvetlenül és jelentős mértékben az azt kevésbé ugyan, de időben megelőző digitális szolgáltatásokról szóló rendeletre^{vi} (a továbbiakban: DSA) épül. Ennek, a tanulmányt olvasók előtt számos, bizonyára jól ismert oka van, amelyek közül célszerűségi szempontból a következőket emeljük ki: a technológiai cégek korábban nem tapasztalt növekedése következtében az információs tér és a társadalmi diskurzus „platformot” cserélt, és a lineáris világból nagyrészt átlépett az online térbe^{vii}; az új teret pedig a „tech” cégek üzleti modelljei, design-ja és algoritmusai – amelyek egyben tartalommoderálási eszközök is – irányítják; valamint a társadalmi diskurzus felülete a TikTok, Instagram, Telegram, Snapchat, TruthSocial, Facebook és X (korábban Twitter) lettek. Ez a változás a hagyományos médiával kapcsolatos felügyeleti-szabályozói megfontolásokat is átalakította, a hagyományos médiaszolgáltatók üzleti modelljeit pedig megkérdőjelezte. A médiaszabadság és az online élettér közös halmaza szabályozástani szempontból három oszlopra és feltételezésre épül: a demokratikus online térre, az információs szabadságra és a vele járó információáramlásra, valamint a felhasználók biztonságos virtuális létére.

A piaci változás átfogó értékelése még mindig várat magára, de egyes vélemények szerint (Nenadic, 2024) – mivel az online tartalomgyártók mindenki számára szinte azonnal elérhetőek és ezért médiatartalom közvetítésében a lineáris médiához képest nagyobb piaci erővel rendelkeznek – a platformok túl nagy befolyása a hagyományos újságírás hasznosságát és társadalmi szerepét is megkérdőjelezi. Ezt az egyenlőtlen és a demokratikus berendezkedés szempontjából veszélyes helyzetet igyekszik mind a DSA, mind az EMFA kezelni a saját eszközeikkel. A DSA az online óriásplatformokra és kijelölt keresőprogramokra vonatkozó szabályozásokban, az EMFA a médiaágazati szereplők belső piaci működési terének a fejlesztésével,^{viii} a médiaszakszínűség és a médiaszabadság proponálásával és a tömegtájékoztatás – valamint az abban részt vevő szereplők – garanciális szabályozásával. A DSA az óriásplatformok számára közvetve előír olyan kötelezettségeket, amelyek a platformok működésére és az ott megjelenő médiatartalmak kezelésére vonatkoznak (pl. a szerződéskötések és a rendszerszintű kockázatkezelés során, még hozzá a véleménynyilvánítást és a tájékozódás szabadságához való alapvető jogot illetően – beleértve ebbe a tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét, illetve az ún. közvetített tartalmak rendszerszintű ellenőrzésének előírása során a kijelölt szolgáltatók viszonyában, különösen a *polgári közbeszédre*, valamint a *választási folyamatokra* és a *közbiztonságra* gyakorolt bármely tényleges vagy várható negatív hatásokat illetően is), míg az EMFA központi rendelkezései a szerkesztői szabadság tiszteletben tartását, a politikai befolyástól való mentességet, az online média védelmét és a hirdetésekkel kapcsolatos átláthatóságot támogatják, és a támogató-segítő-felügyeleti keretrendszert segítő intézkedések meghozatalát várják el a tagállamoktól.

2. A DSA szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezései

A DSA fontos fogyasztóvédelmi előírásokkal igyekszik védeni a digitális szolgáltatások közönségét (Hoffmann, 2023), hiszen előírja a közvetítőszolgáltatóknak, hogy az általuk használt szerződési feltételekben milyen szabályokat alkalmazzanak az saját oldalon elérhető tartalom moderálásával kapcsolatban. Ez a rendelkezés vonatkozik a felhasználók által létrehozott tartalomra is. Ezen szabályok elsősorban a közvetítőszolgáltatók kellő gondosságú, objektív és arányos eljárását érintik, amely eljárásnak, mindenekelőtt a véleménynyilvánítás és a tömegtájékoztatás szabadságára és sokszínűségére kell tekintettel lenni.^{ix} A rendelet alapján kijelölt online óriásplatformoknak és a

nagyon népszerű online keresőprogramoknak az általános szerződési feltételeiket az összes olyan tagállam, amelyben szolgáltatásaikat kínálják, hivatalos nyelvének meg kell jelentetniük, még hozzá tömörítve, sőt súlyozva is.^x Amennyiben pedig kiskorúakat céloznak a szolgáltatással, akkor számukra is érthető módon is közzé kell tenni azt. Ez a rendelkezés a hagyományosan az állami szervek hatáskörébe tartozó alapjogi mérlegelést delegálja a nagyobb online platform- és keresőprogramszolgáltatókhoz. (Senftleben, 2024) A DSA, mint a platformszabályozás markáns mérföldköve, ugyan nem az európai uniós médiaszabályozás ismert fogalomrendszerét használja, de ezzel együtt fogyasztóközpontú rendelkezései az elszámlálhatóság magasabb szintjét írják elő. A Bizottság által kijelölt óriásplatformokra részletesebb és szigorúbb szabályok vonatkoznak. (Papp, 2024)

Ezen tisztán megfogalmazott szabályok ugyan közvetlen, bilaterális jogviszonyt érintő kondíciókat határoznak meg („kellő gondosság”, „arányos eljárás”, stb.), gyakorlati alkalmazhatóságuk, különösen a szerződéskötési szabadságra vonatkozó privátautonómiát korlátozó kógens közjogi előírások (Gosztonyi, 2022; Gosztonyi-Lendvai, 2023; Papp, 2025) valószínűleg jövőbeni bírósági értelmezés tárgya lesz. A szabályozásban meghatározott elvárások alkalmazhatósága vizsgálatának későbbi pontosítása,^{xi} a rendelkezéseknek a kiskorúak védelmét érintő részeire,^{xii} valamint „valamennyi érintett fél jogaira és érdekeire”^{xiii} tekintettel jogértelmezési szempontból izgalmas éveket vetítenek előre (különösen a valamennyi fél értelmezése). Azt azonban megállapíthatjuk, hogy a „tömegtájékoztatás szabadsága” tartalmának feltöltéséhez az EMFA médiaszolgáltatókra vonatkozó rendelkezései (pl. szerkesztői függetlenség, sokszínűség) hasznos adalékként szolgálnak.

Nézzünk egy példát: Az EMFA előírja a tagállamok számára a médiaszolgáltatók tényleges szerkesztői szabadságának tiszteletben tartását – és ezt akár egy médiapiaci összefonódásban is mérlegelni szükséges, valamint a kötelezett oldalon megjelenő médiaszolgáltatók ezzel kapcsolatos döntéseit a Bizottságnak is nyomon kell követni, illetve a tagállamoknak tartózkodni kell minden olyan beavatkozástól, amely a közszolgálati médiaszolgáltatók szerkesztői függetlenségét veszélyeztetné.

3. A DSA *kockázateértékelésre* vonatkozó rendelkezései

A DSA (média- és egyéb) tartalomkezelésre és tartalomszerkesztésre vonatkozó rendelkezései között találjuk a *kockázateértékelésre* vonatkozó szabályokat.^{xiv} A szabályok lényege, hogy az online óriásplatformot és nagyon népszerű online keresőprogramot üzemeltető szolgáltatóknak azonosítaniuk, elemezniük és értékelniük kell a szolgáltatásaik és a kapcsolódó rendszerek működéséből vagy a szolgáltatásaik használatából eredő *rendszerszintű kockázatok*.^{xv} Mivel a rendelet ezt csak az online térben *kiemelt szerepet betöltő szolgáltatóknak* írja elő, minden, a DSA értelmében („egyszerű”) közvetítőszolgáltatást^{xvi} nyújtó platformnak értelemszerűen nem kell követni ezt a szabályt. Ez a DSA-elvárás számos médiatartalmat felhasználó platformot mentesít a szigorúbb szemmel ellenőrzött tartalomkezelés alól. Az EMFA ezt a hiátust is megcélozza.

A DSA a rendszerszintű kockázatok alapos kivizsgálását a következő területeken írja elő.^{xvii} A *jogellenes tartalom* platformszolgáltatások általi terjesztését illetően, ahol jogellenes tartalom alatt bármely olyan információ értendő, „*amely önmagában vagy egy tevékenységgel kapcsolatban, beleértve a termékek értékesítését vagy a szolgáltatások nyújtását*”, nem felel meg az uniós jognak vagy bármely tagállam jogának.^{xviii} A DSA a rendszerszintű kockázatok alapos kivizsgálását írja még elő a véleménynyilvánításhoz és a tájékozódás szabadságához való alapvető joggal kapcsolatosan, beleértve a *tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét*; a *gyermekvédelem* területén, azaz a gyermekek jogainak védelméhez való alapvető jogra és a magas szintű fogyasztóvédelemhez való alapvető jogra vonatkozóan; a *polgári közbeszédre*, valamint a *választási folyamatokra* és a *közbiztonságra* gyakorolt bármely tényleges vagy várható negatív hatásokat illetően is. Végül, rendszerszintű kockázatelemzést kell végezni az online platformok üzemeltetőinek a nemi erőszakkal, a közegészség és a kiskorúak védelmével összefüggő tényleges vagy előre látható negatív hatások, valamint a személyek testi és szellemi jóllétére gyakorolt súlyos negatív következményeket illetően is. Minden előírás közül feltételezhetően ez a legnehezebben konkretizálható és folyamatosan felügyeletet igénylő elvárás, tekintettel a platformgazdaság nagy sebességű fejlődésére és az online térben tapasztalható viselkedési torzítások és folyamatok kutatási eredményeinek az állandó átalakulására.^{xix}

A kockázatértékelés elvégzésekor elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a következő tényezők befolyásolják-e a rendszerszintű kockázatok bármelyikét: „a) ajánlórendszerek és bármely más releváns algoritmikus rendszerük kialakítása; b) tartalommoderálási rendszerek; c) az alkalmazandó szerződési feltételek és azok érvényesítése; d) a hirdetések kiválasztását és megjelenítését végző rendszerek; e) a szolgáltató adatokkal kapcsolatos gyakorlata”.^{xx} Amennyiben az értékelés azonosít valamilyen kockázatot, azt a kijelölt óriásplatformoknak és keresőmotoroknak kezelni és csökkenteni kell.^{xxi} A rendelet hosszan sorolja azokat a lehetséges kockázatkezelési lehetőségeket, amelyek a fogyasztókat jobb helyzetbe hozhatják, különösen azok alapvető jogaira tekintettel.^{xxii} A médiatartalmat, -sokszínűséget és -szabadságot tulajdonképpen mindegyik előírás javíthatja, ugyanakkor, hatósági-felügyeleti szempontból a tartalommoderálási eljárások módosítását – beleértve a jogellenes tartalmak konkrét típusaira vonatkozó bejelentések feldolgozásának gyorsaságát és minőségét, valamint adott esetben a bejelentett tartalom mielőbbi eltávolítását vagy hozzáférhetetlenné tételét – és a bizonyos döntéshozatali eljárások és a tartalommoderálásra szánt források megemelését, vagy az online platformszolgáltatók algoritmikus- és ajánlórendszerei tesztelését, valamint a platformhirdetési rendszerek módosítását érthetjük.

Tartalomkezelést javító intézkedésként kezelendő a magatartási kódexek kialakítására való ösztönzés, és a tudatosságnövelő programok bevezetése is. De ide tartozhat a *gyermekek jogainak védelme* érdekében hozott kockázatkezelő megoldások bevezetése (az életkor ellenőrzése, a szülői felügyeleti eszközök fejlesztése, a zaklatás jelente) is. Továbbá, kifejezetten médiatartalom-kezelő szerepe van a deep fake tartalom moderálását érintő előírásnak.^{xxiii}

A kockázatértékelés, amely jelenleg elsősorban egy jól behatárolható csoport^{xxiv} számára ír elő kötelezettséget, hasznos és fontos elvárás, azonban minden online térben megjelenő lehetséges jogsértést és kockázatot nem kezel. Médiatartalom-moderálásra és kockázatkezelésre a legnépszerűbb platformokon kívül – TikTok, Instagram, Facebook, Temu, LinkedIn, Amazon, Apple, Booking.com, stb. – is szükség van. Ezzel kapcsolatosan fontos szerepe lehet az ágazati alapon létrejövő ön- vagy társszabályozásnak (Senftleben, 2024).

4. A DSA és az EMFA által létrehozott európai szintű tanácsadó testületek

A DSA és az EMFA „hasonlítanak” abban is, hogy mindkét jogszabály létrehozott egy európai uniós szintű szabályozói-tanácsadó fórumot: a DSA a Digitális Szolgáltatások Európai Testületét (DSZET), az EMFA a Médiaszolgáltatások Európai Testületét (Testület).^{xxv}

A 2024 év elején felállt DSZET éves munkaterv alapján működik, üléseit a Bizottság elnököli, munkáját pedig munkacsoportokra osztva végzi. Az online óriásplatformokra és a nagyon népszerű online keresőprogramokra vonatkozóan tanácsot ad a soraiban helyet foglaló tagállami digitális koordinátoroknak és a Bizottságnak is. Elsődleges célja, hogy ösztönözze az egységes európai megközelítést a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály végrehajtásával kapcsolatban minden tagállamban. Eddig tárgyalt témái között megtalálhatók az adatvédelmi kérdések, gyerekvédelem, pénzügyi bűncselekmények, pornografikus tartalmak kezelése – és általában véve a tartalommoderáció, valamint a megbízható bejelentők szerepe.

Az EMFA ezzel szemben létrehozta a nemzeti szabályozó hatóságok képviselőiből^{xxvi} álló Médiaszolgáltatások Európai Testületét. A 2010-ben létrehozott Audiovizuális Médiaszolgáltatások Szabályozó Hatóságok Európai Csoportjának (ERGA) helyébe lépő szervezet – a DSA szempontjából – legfontosabb feladata, hogy a médiaszolgáltatók kérelmére, amelyekkel az online óriásplatformot üzemeltető szolgáltató az EMFA rendelet 18. cikkében említettek szerint, a fentebb bemutatott ügyekben, párbeszédet folytatott, véleményeket dolgozhat ki a párbeszéd eredményéről. Emellett tevékenységével a Bizottság munkáját is segíti, hasonlóan az Európai Versenyügyi Hálózathoz (European Competition Network (ECN))^{xxvii}, az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületéhez és annak a Hivatalához (BEREC)^{xxviii}, valamint utóbbi elődeihez.^{xxix} A támogató munka, többek között, technikai asszisztenciát, belső piaci harmonizált jogalkalmazást segítő adatgyűjtést és tájékoztatást, konzultációkat és közös gondolkodást is jelent.^{xxx} A Testület a feladatainak ellátása vagy hatásköreinek gyakorlása során nem kérhet és nem is fogadhat el utasítást kormányzattól, intézménytől, személytől vagy szervtől, munkáját a Bizottság által felügyelt titkárság segíti.

A két tanácsadó testületnek a közös gondolkodása számos területen, akár munkacsoportok szintjén is, – online platformokon végbe menő kockázatelemzés és -kezelés, mesterséges intelligencia-rendszerek használata, tartalommoderálás – az rendeletek megfelelő végrehajtása és a tagállamok közötti harmonizációérdekében már rövid távon is indokolt.

5. A rendelet és a szerkesztői felelősség „platformizálása”

Az EMFA és a DSA több jogszabályi helyen, de elsősorban a „médiaszolgáltatások nyújtása és azokhoz a digitális környezetben való hozzáférés^{xxxí}, különösen a „*médiaszolgáltatói tartalmak online óriásplatformokon való megjelenítése*” és az ide illő strukturált párbeszéd vonatkozásában kerül közvetlen átfedésbe^{xxxii}. A kapcsolódás esszenciája a médiaszolgáltatói tartalmak és az online óriásplatformok *közös halmaza*, amely halmazban, közvetve, a felhasználók elvárásai és célzott preferenciái^{xxxiii} is megjelennek^{xxxiv}.

Az EMFA 18. cikke rendezi a médiaszolgáltatói tartalmak online óriásplatformokon való megjelenítését, és ez tulajdonképpen a *szerkesztői felelősség platformizálását* – azaz, a korábban lineáris médiaszolgáltatások tartalomszerkesztési rendszerében működő belső ellenőrzési rendszernek az online térben való megjelenését és felelősség-transzferét – jelenti. Az online óriásplatformokat üzemeltető szolgáltatóknak biztosítaniuk kell egy olyan funkció elérését a felületükön, amely lehetővé teszi a szolgáltatásaikat igénybe vevők között megjelenő vállalkozások számára, hogy nyilatkozzanak a rendelet 6. cikke szerinti megfelelésnek (médiaszolgáltatók kötelezettségei), valamint kijelentsék, hogy szerkesztői szempontból függetlenek a tagállamoktól, politikai pártoktól, harmadik országoktól és harmadik országok által ellenőrzött vagy finanszírozott szervezetektől. A médiaszolgáltatóknak az online óriásplatformokat üzemeltető szolgáltatók felé a rendelet szerint nyilatkozni kell a tagállami felügyeleti hovatartozás felől, és arról is, hogy ön- vagy társszabályozásban részt vesznek-e^{xxxv}. A szolgáltatott adatokkal kapcsolatban a platformtulajdonosnak késedelem nélkül nyilatkozni kell az adatok befogadását illetően, valamint azt illetően, ha a rendeletben meghatározott indokokkal a felületén a médiaszolgáltató elérését korlátozni kívánja.^{xxxvi} Erősítve az átlátható működést, az online platformszolgáltatónak az így kapott adatokat a felületén, a nyilvánosság számára könnyen elérhetővé kell tenni.

A DSA-nak a kiemelkedő befolyással rendelkező online platformokra való hatása egyértelmű: ez kiderül a nagy nyilvánosságot kapó kijelölésekből, a tagállami végrehajtás és gyakori büntetések sajtóvisszhangjából. Ugyanakkor a szabályozásból eredő tényleges fogyasztói hozadék mérése egyszerre korai és módszertanilag nehéz. Az EMFA – annak bemutatott szerkezete és kötelezett köre miatt – fogyasztókra kifejtett pozitív hatása szintén a következő egy-két év eltelte után lehetséges csak. Ez megnehezíti az ezirányú szakmai véleményformálást is. Ezzel együtt, a tartalomkínálat demokratizálódása és az online média, reklámok, befolyásolás növekvő szerepe a rendeletek fogyasztóvédelmi rendelkezéseinek a szoros figyelemmel való követését kiemeli az egyéb rendelkezések közül.

6. Az EMFA, a DSA és a mesterséges intelligencia

A platformok üzemeltetőire a bejelentési és nyilatkozattételi kötelezettség, valamint egyfajta szerkesztői felelősség vonatkozik a mesterségesintelligencia-rendszerek (MI) által létrehozott tartalmak közlését és annak az emberi felülvizsgálatát érintően. Minden egyéb, rendeletben meghatározott előírás a platformok működésével kapcsolatos átláthatóságot növeli. Amennyiben a platformok az önszabályozási rendszerüket és társszabályozásukat el szeretnék ismertetni, meg kell felelniük a következő két feltételnek: az ilyen szabályoknak a szerkesztés szakmai normáira kell vonatkozni; a szóban forgó médiaágazatban egy vagy több tagállamban elismert és elfogadott mechanizmusoknak kell, hogy legyenek.

A nemzeti hatóságok MI-hez kapcsolódó felügyeleti szerepe a DSA 37. cikkében részletezett, kijelölt óriásplatformok és -keresőmotorok tekintetében előírt éves auditok vonatkozásában is megjelenik. Az ilyen, „rendes átvilágítások” keretrendszerét a Bizottság (EU) 2024/436 számú, felhatalmazáson alapuló rendelete részletezi.^{xxxvii} A kijelölt szolgáltatók jelentéseit ugyan a Bizottsággal és az illetékes nemzeti hatósággal meg kell osztani, de mivel Magyarországon nincs székhellyel rendelkező óriásplatform, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnak (NMHH) ebben a körben egyelőre konzultatív feladatai vannak csak. Az EMFA-ban és a DSA-ban is kifejezetten támogatott platformműködési átláthatóság megvalósulását az sem segíti, hogy a fent említett rendes és rendkívüli jelentések tartalma – eltekintve a kutatási céllal közzétett részletekre – a felhasználók előtt nem lesz nyilvános.

7. Az EMFA és az online platformok tartalomközvetítői szolgáltatással kapcsolatos eljárásai

Az EMFA 18. cikk 4) bekezdése szabályozza az online tartalmat közvetítő (óriásplatformot üzemeltető szolgáltató) eljárását arra az esetre, ha úgy dönt, hogy korlátozza vagy felfüggeszti egy médiaszolgáltató elérhetőségét, vagy olyan döntést szándékozik hozni, hogy korlátozza az ilyen tartalom láthatóságát és teszi ezt azon az alapon, hogy az összeegyeztethetetlen a saját szerződési feltételeivel. A rendelet előírja, hogy a platformszolgáltatónak az ilyen döntését haladéktalanul közölnie kell a szolgáltatóval, és lehetőséget kell adni neki, hogy a döntésre, annak végrehajtása előtt érdemben válaszolni tudjon. Az előírás alól van azonban kivétel: az értesítésre és mediációra vonatkozó kitétel nem alkalmazandó „... *abban az esetben, ha az online óriásplatformot üzemeltető szolgáltató az (EU) 2022/2065 rendelet 28., 34. és 35. cikke, valamint a 2010/13/EU irányelv 28b. cikke szerinti kötelezettségeinek vagy a jogellenes tartalomra vonatkozó, uniós jog szerinti kötelezettségeinek megfelelően függeszti fel a szolgáltatásai nyújtását valamely médiaszolgáltató által szolgáltatott tartalom tekintetében, vagy korlátozza annak láthatóságát*”^{xxxviii}.

A rendelet felállít egy párbeszéden alapuló mediációt is arra az esetre, ha az online óriásplatformot üzemeltető a médiaszolgáltató által kínált tartalom tekintetében kellő indok nélkül, ismétlődően korlátozza vagy felfüggeszti utóbbi elérhetőségét. Ennek a párbeszédnek azonban érdeminek és hatékonynak kell lennie, és meg kell céloznia az indokolatlan korlátozások megszüntetését. Végezetül, a rendelet 18. cikke az átláthatósági követelmény lefektetésével, mint garanciális eszközzel igyekszik „kontrollálni” az online platformszolgáltató működését, azáltal, hogy szinte minden médiatartalmat érintő tevékenységével kapcsolatban közzétételi kötelezettsége van: szolgáltatókkal folytatott párbeszédet, az ilyen alkalmak számát illetően, vagy például, amikor korlátozott egy tartalomelérést.

Az EMFA az online platformok és a független média, médiatartalomszolgáltatók és a társadalom egyéb szereplői közötti együttműködés javítása és a kölcsönös bizalomkeltés érdekében a Testület hatáskörébe utalja a stakeholderok közötti véleménycsere rendszerességének felügyeletét a rendelet „strukturált párbeszédre” vonatkozó rendelkezései alatt.^{xxxix} Az ilyen egyeztetések a 18. cikk alkalmazásával kapcsolatos bevált gyakorlatok megvitatásáról, az online óriásplatformok működéséről és a médiaszolgáltatók által kínált tartalom előbbiek történő moderálásáról, a független média-tartalomhoz való online hozzáférés

előmozdításáról és a felhasználók káros tartalmakkal szembeni védelmét célzó önszabályozási kezdeményezések betartásának nyomon követéséről kell, hogy szóljanak. Kiemelendő ebben a tekintetben a DSA-nak a kijelölt óriás platformszolgáltatók kockázatkezelésre vonatkozó keretrendszere, amelyet azonban az EMFA 18. cikkel összhangban kell értelmezni. A két rendelet közös értelmezése vonatkozik a független médiatartalom kezelésére, annak az oldalakon való megjelenésére és a mesterséges intelligencia által generált tartalomtól vagy a fizetett, szerkesztőileg nem független (másképp: ellenőrizhetetlen) tartalomtól való elkülönítésére. Az EMFA rendelkezéseinek azonban csak akkor lehet teljes mértékben érvényt szerezni, ha a Bizottság által kijelölt szolgáltatók – a DSA szerinti *verbatim* értelmezést követve – *kiemelt kockázatként kezelik a minőségi és ellenőrizhető médiatartalom megjelenését*, valamint mindent megtesznek annak érdekében, hogy a hiteles, független információ a fogyasztóhoz eljusson, aki ezt, ha kívánja, ellenőrizni is képes legyen.

Összefoglalva, megállapítható, hogy a tartalom eredetiségére és a szerkesztői függetlenség erősítésére vonatkozóan mind a DSA, mind az EMFA fektet hangsúlyt. Ez elsősorban az ún. a saját vállalásokra (*self declaration*), az ágazati etikai és működési szabályokra (*recognised editorial standards* és *self-regulation*) és az átláthatóságra (*transparency*) értendő.

8. Az EMFA fogyasztói választásokat erősítő rendelkezései

Az EMFA és az online platformszolgáltatók találkozási pontjának szintén szabályozott területe az ún. fogyasztók *preferenciameghatározásához való jogának az érvényesítése*.^{xl} E felhasználói jog essenciája a felhasználók által kontrollált és irányított érdeklődés-meghatározás, mely szerint a „felhasználóknak jogukban áll könnyen megváltoztatni a műsorszámokat kínáló médiaszolgáltatásokhoz való hozzáférést és azok használatát vezérlő vagy kezelő eszközök vagy felhasználói interfészek konfigurációját, többek között azok alapértelmezett beállításait annak érdekében, hogy a médiakínálatot – az uniós jognak megfelelően – az érdeklődési körüknek vagy preferenciáiknak megfelelően testreszabják”.^{xli} A jogosultság hangsúlya a hatékonyságon, azaz a változtatás könnyedségén és elérhetőségén van. A jog érvényesülésének felügyelete tagállami hatáskörbe tartozik, olyannyira, hogy konkrét hatósági szerepet is előrevetít: a(z EMFA) Testület kereteiben belül a hatóságok konzultatív jelleggel segíthetik a médiaszolgáltatók és szabványügyi szervezetek közötti együttműködést az

„említett eszközök vagy felhasználói interfészek tervezésére, vagy az ilyen eszközök által továbbított digitális jelekre vonatkozó harmonizált szabványok kidolgozásának előmozdítása érdekében”.^{xlii} Magyarországon ezzel a lehetőséggel leginkább az NMHH-nak kellene élnie.

Összefoglalás

Az átalakuló médiapiacok szempontjából az EMFA DSA-t kiegészítő jellege, a két rendelet egymásra utaltsága szembetűnő. Ugyanakkor a normatív rendelkezések és az alkalmazásukat segítő alacsonyabb szintű EU-s és tagállami jogszabályok legjobb szándéka ellenére is csak remélhető, hogy a vállalkozások kezébe adott olyan lehetőségek, mint az ágazati (etikai és tartalom-) társszabályozás, az önszabályozó mechanizmusok létrehozásának a lehetősége, vagy az átláthatósági minimumkövetelmények betartása hatékonyak lesznek az elemzett jogszabályokban kitűzött célok eléréséhez. Ehhez szükség lesz a rendeletek, különösen az EMFA-nak a fogalomrendszerének, annak a hatályos jogszabályokkal való összeegyeztethetőségének és gyakorlati alkalmazhatóságának jogalkalmazói megteremtésére is.

Továbbá, az egyes, médiatartalmakkal kapcsolatban azonosított veszélyhelyzetek rendszerszintű kockázatok közé emelése ugyan a legnagyobb „ismert” szereplőket tevékeny magatartásra készteti, az online térben jelentős helyet elfoglaló szolgáltatók és tartalomgenerálók (pl. influenszerek) működésével kapcsolatban szigorú szabályozást nem tartalmaz egyik rendelet sem.^{xliii} A deskriptív jogszabályok és az ellenőrzési-végrehajtási rendszer hiánya felelősséget helyez nemcsak a piaci szereplők, a fogyasztók, de a piacfelügyeletet, piaci koordinációt ellátó intézmények vállára is. A jogalkotónak pedig el kell gondolkodni, hogy mihez kezd a változó piacokkal: újabb szabályozást vezet be vagy továbbra is engedi a piaci önkontrollt. A fogyasztók szempontjából az utóbbi közel sem kockázatmentes.

Irodalomjegyzék

Cantero, Marta (2023) The European media freedom act (EMFA) as meta-regulation. Computer Law & Security Review 48: 105799
<https://doi.org/10.1016/j.clsr.2023.105799>

Gosztonyi, Gergely (2022) Cenzúra Arisztoteléstől a Facebookig: A közösségi média tartalomszabályozási gyakorlatának komplexitása. Budapest, Gondolat.
<https://doi.org/10.24362/cenzura.gosztonyi.2022>

Gosztonyi, Gergely – Lendvai, Gergely Ferenc (2023) Twitter kontra Taamneh és Gonzalez kontra Google, avagy ki a felelős az online platformokra feltöltött tartalomért? Magyar Jog, 2023/10. 587-593.

Hohmann Balázs (2023) A Digital Services Act és a Digital Markets Act termékekre és digitális szolgáltatásokra irányuló fogyasztói jogviszonyokat érintő rendelkezései. In Medias Res, 2023/2. 69-91.
<https://doi.org/10.59851/imr.12.2.4>

Holtz-Bacha, Christina (2023) Freedom of the media, pluralism, and transparency. European media policy on new paths? European Journal of Communication, 39 (1), 37-55. <https://doi.org/10.1177/02673231231176966>

Holtz-Bacha, Christina (2024) Media Regulation of the European Union. In: Krone, J., Pellegrini, T. (szerk.) Handbook of Media and Communication Economics. Springer, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-39909-2_64

Grandinetti, Ottavio (2024) Quale nozione di pluralismo nell'EMFA? Rivista Italiana di Informatica e Diritto. 6.2. 143-158.

Koltay András et al. (2024) Az átfogó európai médiaszabályozás születése. Az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabály kritikai elemzése. Iustum Aequum Salutare XX. 2024/4. 67–102.
<https://doi.org/10.69695/ias.2024.4.04>

Longo, Erik (2025) Grounding media freedom in the EU: The legal basis of the EMFA. Rivista italiana di informatica e diritto, 7 (1) 111-124.
<https://doi.org/10.32091/RIID0209>

Martínez, Alba Ribera (2025) The DMA's Teeth: Meta and Apple Fined by the European Commission, Kluwer Competition Law Blog,
<https://competitionlawblog.kluwercompetitionlaw.com/2025/04/28/the-dmas-teeth-meta-and-apple-fined-by-the-european-commission/>

Nenadic, Iva (2024) Policy in Practice: The interplay of the Digital Services Act and the European Media Freedom Act. The power remains with platforms? 18

October 2024. <https://cmpf.eui.eu/digital-services-act-and-european-media-freedom-act/>

Papp János Tamás (2024) A platformszabályozás emberképe: Az egyéni autonómia és a társadalmi felelősség megjelenése a DSA rendeletben. https://publikacio.ppke.hu/id/eprint/2478/1/Tan51_57_Papp_A_platformszabalyozas_emberkepe.pdf

Papp János Tamás (2025) A magánjog közjogiasodása az online térben. A közjog és a magánjog kapcsolata DSA rendeletben. *Iustum Aequum Salutare*. XXI. 2025/1. 173–186. <https://doi.org/10.69695/ias.2025.1.11>

Schlag, Gabi (2023) European Union’s Regulating of Social Media: A Discourse Analysis of the Digital Services Act. *Politics and Governance*, Volume 11, Issue 3, 168–177. <https://doi.org/10.17645/pag.v11i3.6735>

Senftleben, Martin (2024) The Unproductive “Overconstitutionalization” of EU Copyright and Trademark Law – Fundamental Rights Rhetoric and Reality in CJEU Jurisprudence. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, Volume 55. 1471–1514. <https://doi.org/10.1007/s40319-024-01527-8>

Senftleben, Martin (2024) Human Rights Outsourcing and Reliance on User Activism in the DSA. *Verfassungsblog*, 21 February 2024. <https://doi.org/10.59704/01365e5a9a872007>

Tóth András (2022) Az online platformok európai szabályozása. In *Medias Res*, 2022/2, 78–102. <https://doi.org/10.59851/imr.11.2.6>

ⁱ A Tanács 89/552/EGK irányelve a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról (1989. október 3.).

ⁱⁱ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv).

ⁱⁱⁱ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve (2018. november 14.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi,

rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

^{iv} Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet).

^v Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1083 rendelete (2024. április 11.) a belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról és a 2010/13/EU irányelv módosításáról (a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet). HL L 2024/1083, 2024.4.17.

^{vi} Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet). 2022.10.17. HL L 277/1-103.

^{vii} Ezzel kapcsolatban lásd még az Európai Unió Covid-19 járvány második hulláma alatt – nem véletlenül ekkor – közzétett irányadó gondolatait és terveit: „Az európai demokráciára vonatkozó cselekvési tervről”, COM/2020/790 final, 2020.12.03., 1–31. Röviden bemutatja és elemzi az NMHH jelenlegi vezetője társszerzőivel a fentebb hivatkozott tanulmányban. Koltay *et al.* (2024), 68.

^{viii} Fejlesztés alatt a piaci hatékonyság növelését, a médiapiaci ágazat előmozdítását értjük. Lásd, az EMFA-t érintő „Véleményezési felhívás hatásvizsgálathoz”. Európai Bizottság, 2021.12.21., Ares (2021)7899801.

^{ix} Digitális szolgáltatásokról szóló rendelet (DSA), 14. cikk (1-4).

^x DSA, 14. cikk (6).

^{xi} Lásd, például a Sabam/Netlog ítéletben kifejtetteket. C-360/10 sz. ügy, a bíróság ítélete az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Belgium) a Bírósághoz 2010. július 19-én érkezett, 2010. június 28-i határozatával terjesztett elő az előtte a Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) és a Netlog NV között folyamatban lévő eljárásban, 2012. február 16.

^{xii} DSA, 14. cikk (3).

^{xiii} DSA, 14. cikk (4).

^{xiv} DSA, 34. cikk.

^{xv} DSA, 34. cikk (1).

^{xvi} A DSA, 3. cikk (g) pontja szerinti definíció szerinti meghatározás: „*közvetítő szolgáltatás*”: az információs társadalom alábbi szolgáltatásainak egyike:

- i. „egyszerű továbbítás”: olyan szolgáltatás, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információnak hálózaton keresztül történő továbbításából vagy a hálózathoz való hozzáférés biztosításából áll;
- ii. „gyorsítótárazás”: olyan szolgáltatás, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információnak hálózaton keresztül történő továbbításából áll, együtt jár az információ automatikus, központosított és átmeneti tárolásával, és amelyet

- iii. *azzal a kizárólagos céllal hajtanak végre, hogy az információ későbbi továbbítását a szolgáltatás más igénybe vevői számára azok kérésére hatékonyabbá tegye; „tárbehatszolgáltatás”: olyan szolgáltatás, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött és a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére tárolt információ tárolásából áll”.*

^{xvii} DSA, 34. cikk (1) a-d) pontok.

^{xviii} DSA, 3. cikk (h).

^{xix} Kiemelendő, hogy ezzel kapcsolatban az NMHH évekre visszamenőlegesen végzi a hatósági feladatokon túlmutató kutató és szakpolitikafejlesztő tevékenységét. Ezen írás szerzője is részese egy folyamatban lévő kutatásnak. A legjobb használhatóság érdekében, azon kutatás eredményei, amennyiben és ahol indokolt, meg fognak jelenni ebben az eredménytermékben is.

^{xx} DSA, 34. cikk (2).

^{xxi} DSA, 35. cikk.

^{xxii} DSA, 35. (1) a-k).

^{xxiii} DSA, 35. cikk (1) k).

^{xxiv} A Bizottság rendszeresen frissíti a DSA-szerint kijelölt óriásplatformok és keresőmotorok listáját. A lista itt elérhető: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/list-designated-vlops-and-vloses>.

^{xxv} EMFA, 1. cikk (1).

^{xxvi} Ahol a Testület több nemzeti hatósághoz is tartozó ügyben jár el, a nemzeti szervek közösen küldenek ki képviselőt, aki egy szavazattal rendelkezik az üléseken.

^{xxvii} *Commission Notice on cooperation within the Network of Competition Authorities*, OJ C 101, 27.4.2004., 43-53.

^{xxviii} *Az Európai Parlament és a Tanács 1211/2009/EK rendelete (2009. november 25.) az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületének (BEREC) és Hivatalának létrehozásáról*, OJ L 337, 18.12.2009., 1-10.

^{xxix} Ilyen intézmény volt a hatályos elektronikus szolgáltatásokat szabályozó keretrendszer előtt az IRG (International Regulators Group) és az ERG (European Regulators Group) is.

^{xxx} EMFA, 13. cikk.

^{xxxi} EMFA, 4. szakasz.

^{xxxii} EMFA, 18. cikk.

^{xxxiii} EMFA, 20. cikk.

^{xxxiv} EMFA, 19. cikk.

^{xxxv} EMFA, 18. cikk (1) d).

^{xxxvi} EMFA, 18. cikk (4).

^{xxxvii} A Bizottság (EU) 2024/436 felhatalmazáson alapuló rendelete (2023. október 20.) az (EU) 2022/2065 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az online óriásplatformokat és a nagyon népszerű online keresőprogramokat érintő ellenőrzések elvégzésére

vonatkozó szabályok megállapítása tekintetében történő kiegészítéséről. C/2023/6807.
HL L, 2024/436, 2024.2.2., különösen a 13. és 14. cikkek.

^{xxxviii} EMFA, 18. cikk (4).

^{xxxix} EMFA, 19. cikk.

^{xl} EMFA, 20. cikk.

^{xli} EMFA, 20. cikk, (1) pont.

^{xlii} EMFA, 20. cikk (5) pont.

^{xliii} Még inkább igaz ez a rendszerszintű kockázatok meghatározására vonatkozó konvencionális szabályok hiányát illetően.